

Adéu al guarisme

El *Diccionari de la literatura catalana* diu que Avel·lí Artís-Gener és autor de la novel·la *L'enquesta del canal quatre*. És autor de *L'enquesta del canal 4*.

Os dur de rosegat

L'agent Simonini d'*El cementiri de Praga*, que ha ingressat a la presó per a espionar un anarquista italià, rep cada dia, com més presos de bona posició econòmica, una panera amb menjar. I cada dia se li posa al darrere un personatge, "com implorant un os del cistellet de menjar", diu la versió Random House Mondadori. Sí que patia gana, que en tenia prou amb un os! Evidentment, el que semblava implorar no era pas un os, sinó un mos, un bocí (*boccone*).

Mitjançant dates falses

Josep Miquel Sobrer (*La poesia dramàtica de Josep Maria de Sagarra*, Galerada) diu que *La paraula de foc* s'estrenà a "mitjan octubre del 1955". Ho dedueix a partir de la data que, segons ell, apareix la crítica de *La Vanguardia*, el 20 d'aquell mes, però la data és errònia. La crítica es publica el dia 29 i l'obra s'estrena el dia abans, el 28. Per tant, va ser a final d'octubre.

Gestar a la babalà

El DIEC1 va entrar el sentit figurat del verb transitiu *gestar*, "formar i desenvolupar (idees, projectes, sentiments, obres)". I també el del verb pronominal, il·lustrat amb l'exemple "era un projecte que es gestava des de feia temps". El DIEC2 ha suprimit les indicacions que són sentits figurats de *gestar*, i tampoc no diu que siguin extensions del sentit literal, com fa amb els que fins ara eren considerats figurats: tots dos casos han passat a ser accepcions diferents, però literals, del mot. Ara bé, el sentit figurat fabrià del substantiu que correspon al verb, *gestació*, il·lustrat amb l'exemple "la gestació d'un poema", es queda en "per extensió" del sentit literal, no arriba a la categoria de literal.

Vicent Alonso edita el 'Diari de viatge' de Montaigne, després d'haver-ne traduït els 'Assaigs'

En el capítol "De la vanitat" del tercer llibre dels *Assaigs*, escrit en tornant d'un llarg viatge d'un any, cinc mesos i vuit dies i mig per Suïssa, Alemanya i Itàlia, Michel de Montaigne contesta categòricament als qui volen saber les raons de la seva passió viatgera amb aquestes paraules: "Sé bé de què fujo, però no què busco." Ho recorda Vicent Alonso (Godella, Horta Nord, 1948) a la introducció del *Diari de viatge* de l'escriptor que acaba de publicar a la nova editorial La Mansarda, de Barcelona, fundada i dirigida per Pere Tió.

El viatge, continua Alonso, conegut traductor dels *Assaigs*, és un fet substancial de la personalitat del creador de l'assaig, tant quan parlem de la seva biografia com quan parlem de la seva escriptura. L'escriptor es declara partidari del viatge com a exercici escaient per a remarcar el desconegut, de manera que la millor escola per a formar la vida és precisament, diu Montaigne, "proposar-li la diversitat de tantes altres vides, opinions i costums, i fer-li tastar una varietat tan constant de formes de la nostra natura".

Montaigne sabia prou bé, pensa Alonso, que fugia del tedi derivat del costum i la quotidianitat, però també estava convençut que el viatge no implica necessàriament cap objectiu concret. L'horitzó és més aviat el desconegut, l'incert i, en conseqüència, la raó darrera és la necessitat de moure's sense cap meta definida, només pel fet mateix de moure's i pel plaer que ens causa.

L'altra gran virtut del viatge, segons l'assagista, és que la visita de països estrangers és un dels mitjans essencials per a l'educació dels infants, perquè relacionar-se amb uns altres homes i uns altres costums permet de "contar les maneres de ser d'aquestes nacions i fregar i llimar el nostre cervell contra el d'altres".

A més, Montaigne no estava d'acord amb "els costums presents del nostre estat", una al·lusió inequívoca, diu Alonso, a la situació derivada de les baralles entre catòlics i protestants que enverinaven la societat francesa de l'època. Tot plegat el va fer decidir a emprendre el viatge cap a Roma el 22 de juny del 1580, quan tenia 47 anys i amb els dos primers llibres dels *Assaigs* publicats. El manuscrit del viatge no s'esmenta en cap moment als *Assaigs*. El text no va ser elaborat per a publicar-lo. El manuscrit no fou descobert fins l'any 1770, és a dir, 178 anys després de la mort de l'escriptor. Mossèn Josep Prunis, mentre escorcollava els papers que es conservaven al castell de l'escriptor, hi va trobar un vell cofre que contenia unes 300 pàgines amb anotacions que feien referència al viatge que havia fet a Itàlia a través de Suïssa i Alemanya els anys 1580 i 1581. Els descendents de Montaigne van autoritzar al mossèn que en fes una edició, que primer va ser incompleta, i després en van promoure una segona, de completa.

Segons Alonso, el viatge va influir en la redacció del tercer volum dels *Assaigs*, en una expressió més acurada del seu pensament i del seu talent literari.

Michel de Montaigne va fer un llarg viatge a Itàlia, a través de Suïssa i Alemanya, els anys 1580 i 1581.